

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1947-1948.

SÉANCE DU 21 JANVIER 1948.

**Proposition de loi.
tendant à l'assainissement de la presse.**

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Il n'y a pas de démocratie véritable sans opinion publique libre. Il n'y a pas d'opinion publique libre sans presse indépendante.

Une des tâches primordiales de la démocratie, aujourd'hui, doit être de libérer la presse de certaines pratiques qui l'assujettissent clandestinement à des intérêts inavoués; de libérer l'opinion publique de l'influence déloyale qu'une presse ainsi assujettie tend à exercer sur elle.

Les abus, auxquels il convient de mettre fin dans cet ordre d'idées, sont bien connus.

Le rapport de la Commission d'enquête parlementaire chargée de rechercher les responsabilités de la dévaluation du franc en 1935 (Documents Chambre n° 231) soulignait (page 8) que l'instruction judiciaire ouverte à l'occasion de la dévaluation « a révélé une fois de plus, chez presque toutes les banques, le déplorable usage de subsidier, hors de toutes proportions avec les services publicitaires rendus, certains journaux. »

L'enquête même à laquelle a procédé la Commission a révélé sur ce point des détails suggestifs.

Particulièrement éloquente, notamment, y fut la déposition, à la séance du 18 juin 1935, de M. Gaston Philips, à l'époque sénateur (Procès-verbaux, page 78.). Celui-ci rapporta à la Commission comment une grande banque belge versait des allocations, non seulement aux journaux financiers, mais aussi aux journaux quotidiens de la presse d'information, comment certains de ces journaux demandaient de l'argent à cette banque, comment celle-ci les payait pour éviter des attaques contre

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1947-1948.

VERGADERING VAN 21 JANUARI 1948.

**Wetsvoorstel
tot sanering van de pers.**

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Er is geen werkelijke democratie zonder vrije openbare mening. Er is geen vrije openbare mening zonder onafhankelijke pers.

Een van de allereerste taken van de democratie, heden ten dage, moet erin bestaan de pers vrij te maken van sommige praktijken die haar in 't geheim aan verkapte belangen ondergeschikt maken; de openbare mening te vrijwaren voor de oneerlijke invloed die een aldus geknechte pers op haar tracht uit te oefenen.

De misbruiken, waaraan in die gedachtengang een einde dient gemaakt, zijn algemeen bekend.

Het verslag van de Commissie voor Parlementair Onderzoek, belast met het opsporen van de verantwoordelijkheden bij de ontwaarding van de frank in 1935 (Gedr. St. Kamer n° 231) wees er op (bl. 8) dat uit het naar aanleiding van de devaluatie ingesteld gerechtelijk onderzoek, « andermaal aan het licht gekomen is, dat bij vrijwel al de banken de betreurenswaardige gewoonte bestaat om sommige bladen, buiten alle verhouding tot den bewezen publiciteitsdienst, te steunen. »

Het enquest zelf waartoe de Commissie overging, heeft op dit stuk betekenisvolle bijzonderheden aan het licht gebracht.

Bijzonder veelzeggend waren, inzonderheid, de verklaringen, in de vergadering van 18 Juni 1935, van de h. Gaston Philips, toentertijd senator (Proces-verbaal, bl. 78). Deze deelde aan de Commissie mede hoe een grote Belgische bank toelagen uitkeerde, niet alleen aan de financiële kranten, maar ook aan de dagbladen van de gewone nieuwspers, hoe sommige van die dagbladen aan die bank geld vroegen, hoe deze ze betaalde om aanvallen tegen haar te vermijden, om « haar met rust

elle, pour « être laissée en paix », « qu'on ne s'occupe pas d'elle », comment, « les journaux sachant qu'on allait mettre deux milliards à la disposition des banques, se sont montrés plus exigeants que d'habitude », comment « on arriva à des taux élevés » les banques payant proportionnellement à leur importance.

Aussi la Commission émit-elle le vœu suivant (rapport, page 14) :

« S'il n'est pas possible de mettre fin aux accords de publicité faits par des sociétés anonymes avec certaine presse, encore faut-il que pour empêcher, dans la mesure du possible, que cette publicité serve à des buts inavouables, l'on sache l'importance et l'objet du coût de cette publicité. La Commission croit dès lors qu'à l'occasion de la revision de la loi sur les sociétés commerciales, qui s'impose d'urgence, une disposition nouvelle prévoit qu'au compte des profits et pertes figure un article spécial indiquant le montant de ce genre de dépense . »

D'autre part, la Commission d'Enquête sur les interventions de crise et les collusions entre la politique et la finance, constituée par arrêté ministériel du 10 août 1936, crut devoir consacrer une résolution spéciale à la question de la publicité financière. On peut y lire :

« La Commission ... a eu son attention appelée sur l'importance des dépenses de publicité effectuées par de nombreux organismes financiers.

» Elle a constaté que ces dépenses ont parfois pour seule raison d'être, le désir d'éviter la naissance ou d'obtenir la cessation de campagnes malveillantes dans des publications financières.

» La circonstance que des hommes d'affaires expérimentés se considèrent comme obligés d'avoir recours à de semblables mesures en vue de protéger le crédit de leurs entreprises démontre la gravité d'un mal contre lequel il convient de réagir.

» Les articles 15 et 42 de l'arrêté royal n° 185 du 9 juillet 1935, notamment, interdisent aux banques, sous la sanction de peines correctionnelles, de se servir des fonds ou valeurs dont elles disposent pour exercer, directement ou indirectement, autrement que par une publicité commerciale faite ouvertement, sur l'opinion publique, une influence intéressée. Ils frappent des mêmes peines ceux qui, sciemment, acceptent des fonds ou valeurs dont il est disposé par les banques dans ces conditions. Ils prescrivent, en outre, aux banques, sous la sanction des mêmes peines, de tenir une comptabilité spéciale et détaillée de leurs frais de publicité, ainsi que de toutes indemnités ou subventions et de tous avantages gratuits qu'elles accorderaient.

« La Commission pense qu'il convient qu'une loi étende à toute entreprise industrielle, commerciale ou financière, agissant par elle-même ou par per-

te laten », « zich met haar niet bezig te houden », hoe « daar de bladen wisten dat men op het punt stond 2 milliard ter beschikking te stellen van de banken, zij meereischend zijn geworden dan gewoonlijk », hoe « hooge bedragen bereikt werden », daar de banken naar verhouding van hun belangrijkheid betaalden.

De Commissie bracht dan ook de hierna aangehaalde wens uit (verslag, blz. 14) :

« Indien het niet mogelijk is een einde te maken aan de publiciteitsovereenkomsten welke door naamlooze vennootschappen afgesloten werden met zekere bladen, moet men, voor zooveel zulks mogelijk is, kunnen verhinderen dat deze publiciteit diene voor ongeoorloofde praktijken, door het bedrag en het doel van deze publiciteitskosten openbaar te maken. De Commissie is dan ook van meening dat, bij de herziening van de wet op de vennootschappen van koophandel, waartoe zonder uitstel moet overgegaan worden, een nieuwe bepaling dient ingevoegd, naar luid waarvan in de winst- en verliesrekening een bijzonder artikel voorkomen moet, hetwelk het bedrag van die soort van uitgaven vermeldt. »

Anderzijds meende de Commissie van Onderzoek nopens de crisiskredietverleningen en het samenheulen van de politieke en de financiële machten, opgericht bij ministerieel besluit van 10 Augustus 1936, een bijzonder besluit te moeten wijden aan het vraagpunt der financiële publiciteit. Daarin staat te lezen :

« ... werd de aandacht van de Commissie gevestigd op de aanzienlijkheid van de door talrijke financiële organismen gedane publiciteitsuitgaven.

» Zij heeft vastgesteld dat deze uitgaven dikwijls alleen den wensch tot doel hebben het ontstaan te verhinderen of het bestaan te doen ophouden van kwaadwillige campagnes in financiële publicaties.

» De omstandigheid, dat onderlegde zakenlieden zich verplicht zien tot dergelijke maatregelen hun toevlucht te nemen om het krediet hunner ondernemingen te beschermen, wijst op den ernst van een kwaad dat dient bestreden.

» De artikels 15 en 42 van het koninklijk besluit n° 185 van 9 Juli 1935, inzonderheid, verbieden aan de banken, op verbeurte van correctionele straffen, de gelden of waarden waarover zij beschikken te gebruiken om, rechtstreeks of onrechtstreeks, anders dan door openlijk gedane handelsadvertentiën, op de openbare meening invloed ten eigen bate uit te oefenen. Met dezelfde straffen worden gestraft zij die wetens en willens gelden of waarden aannemen waarover de banken onder deze voorwaarden beschikken. Bovendien schrijven zij, op verbeurte van dezelfde straffen, aan de banken voor een speciale en gespecificeerde comptabiliteit te houden van haar publiciteitskosten, alsmede van alle vergoedingen of toelagen en alle door haar om niet verleende voordeelen.

» De Commissie is van oordeel dat een wet vorenstaande bepalingen van het koninklijk besluit n° 185 tot alle industriele, handels- of financiële

sonne interposée, les dispositions prérappelées de l'arrêté royal n° 185.

» Que cette loi spécifie que le caractère de « publicité commerciale faite ouvertement » ne peut être reconnu qu'à la publicité qui, soit par sa présentation, soit par la place qu'elle occupe, soit par une mention ou un signe approprié, apparaît clairement et manifestement comme telle.

» Qu'une loi sanctionne pénalement, même hors le cas de la faillite, l'obligation qui incombe aux commerçants, éditeurs de journaux ou de publications périodiques, de tenir des livres de commerce où apparaîtront leurs recettes de publicité. »

La présente proposition de loi est inspirée par ces considérations.

Protégeant l'opinion publique contre une forme de tromperie qui lui est odieuse, elle accroîtra d'autre part, dans l'opinion publique, l'autorité et la considération qui reviennent à la presse libre et indépendante.

J. FONTEYNE.

ondernemingen, die zelf of door tusschenpersonen handelen, zou moeten uitbreiden.

» Dat deze wet zou bepalen dat het karakter van openlijk gevoerde handelsreclame slechts kan worden verleend aan de advertentiën die door hun opstelling, hetzij door de plaats die zij innemen, hetzij door een daaraan eigen vermelding of teeken, duidelijk en uitdrukkelijk als dusdanig kunnen worden beschouwd.

» Dat het noodig is dat een wet, op verbeurte van straf, zelfs buiten het geval van faillissement, aan de handelaars, uitgevers van dagbladen of periodieken, de verplichting oplegt, koophandelsboeken te houden, waarin hunne ontvangsten voor de publiciteit vermeld staan. »

Onderhavig wetsvoorstel gaat uit van vorenstaande beschouwingen.

Door vrijwaring van de openbare mening tegen een vorm van bedrog die door haar verafschuwd wordt, zal ons voorstel anderdeels in de openbare mening het gezag en de achting die aan de vrije en onafhankelijke pers toekomen, doen stijgen.

**Proposition de loi.
tendant à l'assainissement de la presse.**

ARTICLE PREMIER.

Il est interdit :

A. A tout propriétaire, administrateur, directeur, gérant ou fondé de pouvoir d'une entreprise industrielle, commerciale ou financière de rémunérer, personnellement ou par personne interposée, directement ou indirectement, des concours ou prestations en vue d'exercer par la voie de la presse, sur l'opinion publique, autrement que par une publicité commerciale faite ouvertement, une influence de nature à procurer à l'entreprise des profits ou avantages pécuniaires.

B. A quiconque d'accepter, personnellement ou par personne interposée, directement ou indirectement, des fonds, valeurs ou avantages dans le but visé au littéra A du présent article.

Le caractère de publicité commerciale faite ouvertement n'est reconnu qu'à la publicité qui apparaît manifestement comme telle, par sa présentation, par la place qu'elle occupe, ou par une mention ou un signe appropriés.

ART. 2.

Tout propriétaire, administrateur, directeur, gérant ou fondé de pouvoirs d'une entreprise industrielle, commerciale ou financière doit tenir une comptabilité spéciale et détaillée des dépenses de publicité de l'entreprise, ainsi que des indemnités, subventions et avantages gratuits accordés à des tiers à charge de l'entreprise.

S'il s'agit d'une entreprise commerciale tenue à la publication ou au dépôt de son bilan, la personne mentionnée à l'alinéa précédent doit faire figurer ces dépenses, indemnités, subventions et avantages en un article spécial au compte des profits et pertes.

ART. 3.

Tout éditeur de journal ou de publication périodique doit tenir régulièrement un livre où apparaissent de manière explicite l'importance, l'origine et la cause de toutes ses recettes et dépenses.

Si l'éditeur est une société civile ou commerciale, il est en outre tenu de publier une fois l'an, en première page, les noms, prénoms, professions, nationalités et domiciles de ses associés, commandités, commanditaires, administrateurs, gérants, ainsi que le, capital social et le nombre d'actions, de parts et d'obligations émises.

**Wetsvoorstel
tot sanering van de pers.**

EERSTE ARTIKEL.

Verbod wordt opgelegd :

A. Aan elk eigenaar, beheerder, directeur, zaakvoerder of procuratiehouder van een nijverheids-, handels- of financiële onderneming, persoonlijk of door tussenpersoon, rechtstreeks of zijdelings, medewerking of dienstverleningen te bezoldigen, ten einde door middel van de pers op de openbare mening, anders dan door een openlijk gevoerde handelspubliciteit, een invloed uit te oefenen die van zulke aard is dat hij die onderneming geldelijke baten of voordelen verschafft.

B. Aan wie ook, persoonlijk of door tussenpersoon, rechtstreeks of zijdelings, gelden, geldswaarden of voordelen te aanvaarden met het oog op het doel waarvan sprake in littera A van dit artikel.

Het karakter van openlijk gevoerde handelspubliciteit wordt slechts erkend voor de publiciteit die zich klaarblijkelijk als dusdanig voordoet door haar wijze van voorstelling, door de plaats die zij inneemt of door een passende vermelding of een passend teken.

ART. 2.

Elk eigenaar, beheerder, directeur, zaakvoerder of procuratiehouder van een nijverheids-, handels- of financiële onderneming, moet een bijzondere en omstandige boekhouding voeren van de publiciteitsuitgaven der onderneming, alsmede van de vergoedingen, toelagen en voordelen om niet, aan derden verleend ten bezware van de onderneming.

Betreft het een tot bekendmaking of neerlegging van haar balans verplichte handelsonderneming, dan moet de in de vorenstaande alinea vermelde persoon die uitgaven, vergoedingen, toelagen en voordelen vermelden in een bijzonder artikel in de winst- en verliesrekening.

ART. 3.

Elk uitgever van een krant of van een tijdschrift moet regelmatig een boek houden waarin op klare en duidelijke wijze de hoegrootheid, de oorsprong en de oorzaak van al zijn ontvangsten en uitgaven voorkomen.

Is de uitgever een burgerlijke of handelsvennootschap dan is hij buitendien verplicht, eenmaal per jaar, op de eerste bladzijde, de namen voor- namen, beroepen, nationaliteiten en woonplaatsen van zijn vennoten, complementarissen, commanditarissen, beheerders, zaakvoerders, alsmede het maatschappelijk kapitaal en het aantal uitgegeven actiën, aandelen en obligatiën te publiceren.

ART. 4.

Le Roi pourra soumettre à des formes obligatoires la tenue des livres comptables et les publications visés aux articles 2 et 3.

ART. 5.

Les infractions à la présente loi seront punies d'un emprisonnement d'un mois à un an et d'une amende de dix mille à cent mille francs ou d'une de ces peines seulement.

ART. 6.

Si l'entreprise industrielle, commerciale ou financière ou l'éditeur est une personne morale, celle-ci est tenue solidairement au paiement des amendes.

ART. 7.

Sont applicables aux infractions résultant de la présente loi les dispositions du livre premier du Code pénal, sans exception du chapitre VII et de l'article 85.

J. FONTEYNE,
H. GLINEUR,
P. LIBOIS,
J. TAILLARD.

ART. 4.

De Koning kan dwingende vormen voorschrijven waaronder de in de artikelen 2 en 3 bedoelde comptabiliteitsboeken en publicaties moeten gehouden worden.

ART. 5.

De inbreuken op deze wet worden gestraft met een gevangenisstraf van één maand tot één jaar en met een geldboete van tien duizend tot honderd duizend frank of met één van deze straffen alleen.

ART. 6.

Indien de nijverheids-, handels- of financiële onderneming of de uitgever een rechtspersoon is, dan is deze hoofdelijk tot betaling van de geldboeten verplicht.

ART. 7.

De bepalingen van boek I van het Wetboek van Strafrecht, zonder uitzondering van hoofdstuk VII en van artikel 85, zijn van toepassing op de uit deze wet voortvloeiende inbreuken.